

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.103>

УДК 336.5: 368: 339.9

Б. М. Огірко,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1475-5364>

Р. А. Солтис,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-7592-2403>

Л. Р. Коваль,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5956-5204>

В. А. Чепіль,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-3445-3037>

**ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
КЛАСИФІКАЦІЯ, ВПЛИВ ТА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ**

B. Ohirko,

*Postgraduate student of the Department of Management and International
Business, Lviv Polytechnic National University*

R. Soltys,

*Postgraduate student of the Department of Management and International
Business, Lviv Polytechnic National University*

L. Koval,

*Postgraduate student of the Department of Management and International
Business, Lviv Polytechnic National University*

V. Chepil,

*Postgraduate student of the Department of Management and International
Business, Lviv Polytechnic National University*

INVESTMENT RISKS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION: CLASSIFICATION, IMPACT, AND MANAGEMENT STRATEGIES

У статті досліджуються основні ризики, з якими стикаються підприємства в процесі інвестування в умовах глобалізації. Розглянуто вплив зовнішніх економічних, політичних, правових та соціальних чинників на інвестиційну діяльність підприємств різних галузей. Проаналізовано специфіку ризиків, пов'язаних з міжнародною конкуренцією, валютними коливаннями, транснаціональними регулюваннями, нестабільністю фінансових ринків, геополітичними конфліктами та зміною нормативно-правового середовища. Особливу увагу приділено особливостям інвестиційного ризику в умовах довгострокових проєктів, що реалізуються в динамічному глобальному контексті.

Також у статті визначено ключові чинники, що формують ризикове середовище для підприємств, які ведуть активну інвестиційну діяльність на міжнародних ринках. Описано сучасні підходи до ідентифікації, оцінювання та управління ризиками, зокрема методи прогнозування, аналізу чутливості

проектів та моделювання сценаріїв. Особливу увагу приділено стратегіям управління ризиками, які дозволяють зменшити негативний вплив глобалізаційних процесів на інвестиційну привабливість підприємств, забезпечити фінансову стійкість та знизити ймовірність невдачі інвестиційних проектів.

This article explores the main risks faced by enterprises during the investment process in the context of globalization. It examines the impact of external economic, political, legal, and social factors on the investment activities of enterprises across various industries. The paper analyzes the specific risks associated with international competition, currency fluctuations, transnational regulations, financial market instability, geopolitical conflicts, and changes in the regulatory environment. Particular attention is given to the characteristics of investment risk in long-term projects implemented within a dynamic global context. The specificity of investing in long-term projects under conditions of high external volatility is revealed.

Modern approaches to risk management are presented, including methods of identification, sensitivity analysis, forecasting, scenario modeling, and hedging. Special focus is placed on the development of risk minimization strategies that help maintain investment attractiveness, ensure financial stability, and prevent the disruption of investment project implementation.

The article also identifies the key factors shaping the risk environment for enterprises engaged in active investment activities in international markets. It describes contemporary approaches to identifying, assessing, and managing risks, particularly forecasting methods, project sensitivity analysis, and scenario modeling. Special attention is devoted to risk management strategies that reduce the negative impact of globalization processes on the investment attractiveness of enterprises, ensure financial resilience, and lower the probability of investment project failure.

The practical significance of the study lies in forming a systematic understanding of the risks arising during investment in a globalized world, as well as providing recommendations for improving risk management mechanisms. The article's conclusions can be used by enterprises, investors, analysts, and government regulators to effectively implement investment policy in the dynamic international market.

Ключові слова: Інвестиційний ризик, глобалізація, інвестиційна діяльність, управління ризиками, невизначеність.

Keywords: Investment risk, globalization, investment activity, risk management, uncertainty.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах господарювання будь-яка комерційна діяльність супроводжується певним рівнем ризику, що у повній мірі стосується й інвестиційної сфери. Інвестиційний ризик визначається як ймовірність відхилення фактичного інвестиційного доходу від очікуваного результату. Чим вища мінливість і ширша амплітуда можливих коливань доходу, тим вищим є рівень ризику, і навпаки. Особливість інвестиційної діяльності полягає в її багатогранності: інвестиції можуть спрямовуватись у різні проекти з різним ступенем дохідності та ризику, а на їх результати впливають численні, часто непередбачувані чинники макро- та мікрорівня. Водночас тривалість інвестиційних проєктів, складність прогнозування змін у зовнішньому середовищі та відсутність репрезентативної статистики створюють додаткові труднощі в управлінні ризиками.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення підходів до управління інвестиційними ризиками, що виникають у глобалізованому економічному просторі. Для забезпечення стабільного функціонування підприємств у таких умовах важливо не лише виявляти потенційні ризики, але й своєчасно аналізувати їхню природу, масштаби

впливу та розробляти ефективні механізми їх мінімізації. Це дозволяє сформувати надійні інвестиційні стратегії та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність підприємств на внутрішніх і міжнародних ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика оцінювання та управління ризиками інвестиційної діяльності є досить поширеною серед вітчизняних та іноземних науковців. Більшість наукових праць дають чітке розуміння класифікації інвестиційних ризиків на підприємстві так, зокрема Шипеленко В. поділяє ризики на зовнішні та внутрішні. Зовнішні – це ризики, які формуються за межами підприємства та є незалежними від його безпосередніх дій. Підприємство не може контролювати їх появу, але може мінімізувати їх вплив. Внутрішні – виникають безпосередньо в межах підприємства внаслідок його управлінських, фінансових або виробничих рішень. Вони є контрольованими і можуть бути частково або повністю зменшені через ефективне управління [1].

Легка Я. зазначає, що зовнішні ризики включають ризик законодавчих змін, що пов'язаний із раптовим внесенням змін до законодавства, яке впливає на податки, трудові відносини, екологічні норми тощо, і є особливо небезпечним у країнах з нестабільною політичною системою. Валютний ризик виникає через коливання обмінного курсу, що може змінити собівартість імпорту або прибутки від експорту. Інфляційний ризик проявляється в зростанні цін, що призводить до знецінення доходів та активів підприємства. Ціновий ризик виникає внаслідок нестабільності ринкових цін на сировину, енергоносії або продукцію підприємства. Міжнародний ризик пов'язаний із змінами на глобальних ринках, торговими обмеженнями, санкціями, війнами та конфліктами. Відсотковий ризик зумовлений коливаннями процентних ставок, що впливають на вартість позикового капіталу. Інформаційний ризик виникає у разі наявності недостовірної, застарілої або неповної інформації для прийняття управлінських рішень. Споживчий ризик пов'язаний зі зміною споживчих вподобань, платоспроможності чи поведінки клієнтів [2].

Внутрішні ризики включають ризик зниження фінансової стійкості, який виникає через порушення балансу між доходами і витратами або збільшення кредитного навантаження. Ризик зниження платоспроможності полягає у втраті здатності розраховуватись за короткостроковими зобов'язаннями, що може призвести до банкрутства. Ризик зниження ділової активності пов'язаний із зменшенням операційної ефективності, падінням обсягів виробництва або реалізації. Ризик отримання збитку означає безпосередні фінансові втрати внаслідок помилкових інвестиційних рішень, дефіциту продуктивності або неефективності бізнес-моделі. Управлінський ризик виникає через неефективні або несвоєчасні управлінські рішення, конфлікти в керівництві або відсутність стратегічного бачення. Виробничий ризик включає поломки обладнання, брак, перебої у постачанні чи випуск неякісної продукції. Фінансовий ризик полягає у нестачі грошових ресурсів, що унеможливорює фінансування операційної діяльності або інвестпроектів. Матеріальний ризик пов'язаний із пошкодженням, втратою, крадіжкою або зношенням основних засобів та матеріальних ресурсів[3].

Невизначеність відіграє ключову роль в інвестиційних ризиках, оскільки інвестори та компанії не завжди можуть бути впевнені в тому, як події майбутнього вплинуть на їхні доходи, вартість активів та фінансовий стан. Нижче наведено детальний опис сутності цього аспекту, а також розмежування між систематичними і специфічними ризиками[4]:

1) Систематичні ризики виникають через чинники, що впливають на весь ринок або економіку загалом. Такі ризики важко або неможливо повністю ліквідувати за допомогою диверсифікації, оскільки вони впливають на всі сектори. Їх мінімізація може здійснюватися через використання хеджуючих інструментів або стратегій.

2) Специфічні ризики пов'язані з окремими компаніями або галузями, а отже, є більш контрольованими та можуть бути зменшені за допомогою диверсифікації портфеля інвестицій. Їх можна ефективно мінімізувати через

диверсифікацію портфеля, що дозволяє розподілити ризики між різними галузями та секторами.

Усі ризики на підприємстві в основному пов'язані з невизначеністю. На нашу думку, невизначеність як ключовий аспект інвестиційних ризиків включає в себе такі ознаки:

- Неповна інформація: Інвестори часто стикаються з інформаційним дефіцитом, коли даних про майбутнє недостатньо або вони є неповними. Це ускладнює формування точних прогнозів щодо доходності, зростання вартості активів чи загального фінансового результату компанії.

- Непередбачуваність подій: Майбутні події, такі як політичні зміни, економічні кризи чи природні катастрофи, можуть виникати несподівано та впливати на ринок в цілому або на окремі компанії, що в результаті створює невизначеність для інвесторів.

- Вплив на прийняття рішень: Через невизначеність прийняття рішень стає складнішим, оскільки ризик повернення інвестицій та розподілу ресурсів стає менш очевидним. Це може спонукати компанії до обережного підходу, перефокусування стратегії або пошуку альтернативних інвестиційних можливостей.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілями статті є виявлення та систематизація основних інвестиційних ризиків, що виникають в умовах глобалізації, а також обґрунтування підходів до ефективного управління цими ризиками з метою забезпечення сталого розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення мети статті систематизуємо основні інвестиційні ризики, які виникають в умовах глобалізації (табл. 1.) Глобалізація, з одного боку, відкриває нові можливості для розширення інвестиційної діяльності, а з іншого — супроводжується підвищеним рівнем невизначеності та зростанням ризиків, які можуть суттєво впливати на ефективність інвестування.

**Таблиця 1. Систематизація основних інвестиційних ризиків, що
виникають в умовах глобалізації**

№	Класифікаційна ознака	Приклади ризиків
1	Політичні ризики	- Зміна політичного курсу (особливо в країнах з нестабільною політичною ситуацією). - Націоналізація або експропріація активів. - Політичні конфлікти, війни, санкції. - Зміни у зовнішньоекономічній політиці (торговельні бар'єри, квоти, мита).
2	Економічні ризики	- Коливання валютних курсів (ризик девальвації або ревальвації). - Інфляційний ризик. - Ризик зміни процентних ставок. - Стагфляція, рецесія або кризи в глобальному масштабі. - Зміни в оподаткуванні для іноземних інвесторів.
3	Фінансові ризики	- Кредитний ризик (неспроможність контрагентів виконати фінансові зобов'язання). - Ризик ліквідності (нездатність швидко реалізувати актив без втрати вартості). - Ризик втрати доходів через зміни на фінансових ринках.
4	Правові та регуляторні ризики	- Нестабільність законодавства (часті зміни нормативно-правових актів). - Нерозвиненість правової системи в окремих країнах. - Невизначеність щодо захисту прав інвестора. - Зміни в екологічному чи антимонопольному регулюванні.
5	Соціальні ризики	- Соціальна нестабільність, страйки, протести - Ризики, пов'язані з культурними відмінностями. - Зміна демографічної ситуації (що може вплинути на споживчий попит).
6	Технологічні ризики	- Відставання у технологіях на окремих ринках. - Кіберзагрози та кібератаки. - Нестабільність IT-інфраструктури в країнах присутності.
7	Екологічні ризики	- Ризики, пов'язані з кліматичними змінами. - Екологічні катастрофи. - Посилення "зеленого" регулювання на глобальному рівні.
8	Глобальні ризики системного характеру	- Глобальні економічні кризи. - Пандемії (як COVID-19). - Ланцюгові реакції фінансових крахів. - Глобальна інфляція або дефляція.

Джерело: сформовано авторами на основі [2, 3, 5, 7].

Політичні ризики охоплюють загрози, пов'язані зі зміною політичного курсу, нестабільністю урядів, збройними конфліктами чи застосуванням санкцій. Економічні ризики виникають унаслідок нестабільності макроекономічних показників, таких як інфляція, валютні коливання, процентні ставки та зміни в податковій політиці. Фінансові ризики

стосуються безпосередньо фінансових потоків і включають, зокрема, ризики ліквідності, втрати доходів або невиконання зобов'язань контрагентами.

Правові та регуляторні ризики виникають у зв'язку з недосконалістю або частими змінами законодавства, особливо в країнах, де правова система є недостатньо розвиненою або нестабільною. Соціальні ризики включають потенційний вплив демографічних змін, культурних відмінностей, страйків або масових протестів. Технологічні ризики відображають загрози, пов'язані з відставанням у технологіях, кібератаками та нестабільністю ІТ-інфраструктури, що особливо актуально у цифрову епоху.

Екологічні ризики пов'язані з впливом змін клімату, екологічними катастрофами та посиленням екологічного регулювання, яке може вплинути на вартість і доступність ресурсів. Нарешті, глобальні ризики системного характеру охоплюють широкомасштабні події, такі як пандемії, світові фінансові кризи чи глобальна інфляція, що можуть призвести до значних втрат навіть для добре диверсифікованих портфелів.

Ця систематизація дає змогу інвесторам, аналітикам та менеджерам краще розуміти структуру ризиків у глобальному середовищі, оцінювати потенційні загрози та формувати відповідні механізми управління ними.

Управління інвестиційними ризиками в умовах глобалізації потребує комплексного підходу. Один із найбільш поширених підходів — це диверсифікація інвестицій. Його суть полягає в тому, щоб розподілити інвестиції між різними країнами, галузями, валютами та видами активів [6]. Такий підхід дозволяє зменшити залежність від економічної чи політичної ситуації в окремому регіоні, а також знизити загальний рівень ризику портфеля. Серед переваг диверсифікації — стабілізація доходу, зниження волатильності та можливість використання потенціалу зростання в різних ринках. Водночас цей підхід має й недоліки: складність управління розгалуженим портфелем, необхідність глибокого аналізу багатьох ринків, високі адміністративні та транзакційні витрати, а також можливе зниження прибутковості через розосередження ресурсів.

Іншим важливим підходом є хеджування, або страхування ризиків. Він передбачає використання спеціальних фінансових інструментів, таких як форварди, ф'ючерси, опціони або валютні свопи, для зниження або повного усунення окремих видів ризиків, зокрема валютних, процентних, кредитних тощо. Основна перевага хеджування — це можливість зафіксувати майбутні доходи або витрати та зменшити вплив несприятливих змін на фінансових ринках. Разом з тим, хеджування вимагає глибоких знань фінансових ринків, потребує постійного моніторингу та супроводжується додатковими витратами. Крім того, у деяких випадках воно може обмежити потенційний прибуток, якщо ситуація на ринку буде сприятливою.

Третій підхід полягає у стратегічному плануванні та постійному моніторингу середовища. Його основа — це глибокий аналіз макроекономічних, політичних, правових і соціальних факторів у країнах потенційного інвестування. Такий підхід дає змогу не лише прогнозувати ймовірні ризики, а й вчасно коригувати інвестиційну стратегію, реагуючи на зміни у зовнішньому середовищі. Його перевагами є гнучкість, можливість ухвалення обґрунтованих рішень і підвищення загальної стійкості інвестиційного портфеля. Водночас цей підхід є ресурсозатратним, вимагає залучення кваліфікованих аналітиків та постійного оновлення інформації. До того ж, навіть найточніший аналіз не може передбачити всі непередбачувані події, як-от глобальні кризи чи пандемії.

У реальній практиці ефективно управління інвестиційними ризиками найчастіше базується на поєднанні цих підходів, що дозволяє створити збалансовану та стійку інвестиційну стратегію.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У процесі дослідження ризиків інвестування підприємств в умовах глобалізації було встановлено, що глобалізація, з одного боку, створює нові можливості для бізнесу, зокрема розширення ринків, доступ до іноземних інвестицій, технологічних інновацій та ресурсів. З іншого боку, вона значно ускладнює інвестиційне середовище, оскільки підприємства стикаються з новими

викликами: коливаннями валютних курсів, політичними ризиками, трансформаціями в регуляторних системах різних країн, зростаючою конкуренцією та залежністю від глобальних економічних процесів.

Ризики інвестування в умовах глобалізації мають комплексний характер, оскільки охоплюють як зовнішні (макроекономічні, політичні, правові), так і внутрішні (фінансові, управлінські, стратегічні) чинники. Успішне управління цими ризиками вимагає від підприємств системного підходу до оцінювання, прогнозування та мінімізації потенційних загроз.

Важливими інструментами зниження ризику є диверсифікація інвестиційного портфеля, застосування сучасних методів фінансового аналізу, страхування ризиків, створення антикризових стратегій, а також розвиток системи моніторингу зовнішнього середовища. Окрім того, ефективна взаємодія з міжнародними партнерами та адаптація до змін глобального ринку підвищують стійкість підприємства до зовнішніх шоків.

Таким чином, в умовах глобалізації інвестиційна діяльність підприємств потребує стратегічного мислення, гнучкого управління та постійного удосконалення системи ризик-менеджменту для забезпечення фінансової стабільності та довгострокової ефективності, що виступатиме предметом для подальшого дослідження даної тематики. Перспективами подальших досліджень виступатимуть також інструменти інвестування в умовах глобалізаційних змін.

Література

1. Шепиленко, В. (2022). Інвестиційні ризики в діяльності підприємств. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, (2 (92), 24-29. <https://doi.org/10.32782/bsnau.2022.2.3>

2. Легка, Я.І. (2009). Інвестиційні ризики: еволюція поглядів та класифікація. *Інвестиції: практика та досвід*, (15), 10-12.

3. Шміло, О.І. (2019) Інвестиційні ризики, їх класифікація та управління: правовий аспект. *Право та інновації*. № 2 (26). С. 65-70. URL: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/article/view/535/479>
4. Костецький, В.В. та Бутов, А.М. (2016). Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві . *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 3. С. 60-66.
5. Barber, B.M., Morse, A., Yasuda, A. (2021). Impact investing. *Journal of Financial Economics*, 139 (1), pp. 162-185. DOI: 10.1016/j.jfineco.2020.07.008
6. Cortez, M.C., Silva, F., Areal, N. (2012). Socially responsible investing in the global market: The performance of US and European funds. *International Journal of Finance and Economics*, 17 (3), pp. 254-271.
7. Liu, Yang' Wang, Aihua, Tan, Rong. (2025). The intersection of security attributes of national debt and socially responsible investment objectives. *Journal of International Money and Finance*. Volume 152. DOI:10.1016/j.jimonfin.2024.103265

Reference

1. Shepylenko, V. (2022), "Investment risks in business activities", *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, vol. (2 (92), pp. 24-29. <https://doi.org/10.32782/bsnau.2022.2.3>
2. Lehka, Ya.I. (2009), "Investment risks: evolution of views and classification", *Investytsii: praktyka i dosvid*, vol. (15), pp. 10-12.
3. Shmilo, O.I. (2019), "Investment risks, their classification and management: legal aspect", *Pravo ta innovatsii*, vol. 2 (26), pp. 65–70, available at: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/article/view/535/479> (Accessed 05 Apr 2025).
4. Kostetskyi, V.V. and Butov, A.M. (2016), "Directions for building a financial risk management system at an enterprise", *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*, vol. 1, no. 3, pp. 60-66.

5. Barber, B.M. Morse, A. and Yasuda, A. (2021), “Impact investing”, *Journal of Financial Economics*, vol. 139 (1), pp. 162-185. DOI: 10.1016/j.jfineco.2020.07.008

6. Cortez, M.C. Silva, F. and Areal, N. (2012), “Socially responsible investing in the global market: The performance of US and European funds”, *International Journal of Finance and Economics*, vol. 17 (3), pp. 254-271.

7. Liu, Yang Wang and Aihua, Tan, Rong. (2025), “The intersection of security attributes of national debt and socially responsible investment objectives”, *Journal of International Money and Finance*, vol. 152, DOI:10.1016/j.jimonfin.2024.103265

Стаття надійшла до редакції 14.04.2025 р.